

בית הספר הארצי לתקשורת
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 1 מתוך 35

בס"ד

עבודת מורשת קורס קציני קשר ותקשוב

קצין קשר תחת אש

קשר"ג 77 במלחמת יום הכיפורים

חברי הצוות: הראל גרנות ואופיר דדון.

מפק"ץ חונד: סגן עמית מהלל.

מנחים: רס"ן בדימוס קובי שפיבק וסרן בדימוס אלי פולק.

בתמונה: במרכז- מג"ד 77 אביגדור קהלני, מצד שמאל- קצין הקשר רס"ן בדימוס קובי שפיבק, מימין למטה - דר' אלכס אשל, רופא הגדוד. בינו לבין קהלני - זאב אנוליק, קצין החימוש. משמאל למטה, גידי פלד, הקמב"ץ.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 2 מתוך 35

תוכן עניינים

מבוא.....	עמוד 3
בין סיני לרמת הגולן.....	עמוד 6
פעילות הקשר תחת אש.....	עמוד 10
מורשת.....	עמוד 16
סיכום ותובנות.....	עמוד 20
פירוט נספחים וראיונות.....	עמוד 24
מקורות.....	עמוד 35

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 3 מתוך 35

מבוא

העבודה תעסוק בסיפורו של גדוד 77 ובמחלקת הקשר בקרב על עמק הבכא, בדגש על **הפקת לקחים מפועלו של קצין הקשר תחת אש** לטובת דורות קציני הקשר הבאים.

עבודה זאת ממחישה את החשיבות הגדולה שיש לקשר בזמן מלחמה, על סמך אירוע היסטורי ייחודי ועדויות כתובות של אנשים מוסמכים שהיו שם. היא מראה כי מערכות הקשר ותושייה של קציני קשר במהלך מלחמה, יש בהן כדי לסייע למפקדים בשטח להכריע מלחמה ולהביא לניצחון.

העבודה סוקרת קרב ייחודי אשר במידה רבה שינה את פניה של המדינה, קרב זה של חטיבה 7 היה קרב "הרואי", מכריע והמשמעותי ביותר במלחמת יום הכיפורים. ניתן ללמוד על כך מדבריו של קצין המודיעין של חטיבה 7, אל"מ בדימוס אילן סהר: **"זה נכון שקהלני הציל את מדינת ישראל. הצלחתו לשלוט בטנקים שלו, לקדם אותם וליצור קו אש בעצמו, זה היה האקט ששבר את הסורים. אילו פרצו הסורים את גזרת עמק הבכא אף אחד לא היה עוצר אותם"**.

במסגרת הקרב המשמעותי התחולל גם **"קרב על מערכות הקשר"**, שהן אלו שאפשרו את רציפות השליטה והינן תנאי הכרחי לתפקודו התקין של הגדוד. כפי שאמר תא"ל במיל' אביגדור קהלני, מג"ד 77 במלחמת יום הכיפורים: **"קובי (קצין הקשר) סיפק לנו מענה לכל סוגיה באשר ליכולת שלנו לשלוט בכוחות תוך לחימה קשה. לקובי הייתה התושייה להאזין לרשתות הקשר וברגעים של חוסר תקשורת לקח לידי את החיבור בין הכוחות. ברגעים הקריטיים בקרב עמק הבכא השכיל להעביר את כל הטנקים בגדוד תחת רשת גדודית וכך נתן למג"ד כלומר לי להניע את כל הטנקים לעמדות אש וכך להכריע את הקרב אולי הקשה ביותר שהיה לנו ושינה את פני המערכה"**.

החיבור בין האירוע ההיסטורי לפי אל"מ בדימוס סהר, לבין דבריו של תא"ל בדימוס אביגדור קהלני, גיבור ישראל ומי שהיה מפקד גדוד 77 בקרב, מראים את התרומה הקריטית של קשר זמין, והתושייה הנדרשת מקציני קשר בזמן מלחמה, כלקח מרכזי למלחמות הבאות.

הרקע למלחמת יום הכיפורים

לפני תקופת המלחמה שררה בישראל תחושת "אופוריה" כתוצאה ממלחמת ששת הימים אשר התרחשה בשנת 1967 והסתיימה בניצחוננו המובהק של צה"ל, אשר הפך את תוקפנות האויב וכוונתו להשמדת ישראל, למפלה. ישראל הייתה עם ידה על העליונה בהחזקת אזורי שליטה חדשים ורבים הכוללים בין היתר את סיני, רמת הגולן, יהודה ושומרון והעיר העתיקה בירושלים.

למלחמת יום הכיפורים אשר פרצה כשש שנים לאחר מכן היו מספר גורמים, חלקם מהצד הישראלי וחלקם מהצד של מדינות האויב- מצרים וסוריה.

מהצד הישראלי: שררה בישראל תחושת ביטחון, יש שיאמרו **שאננות**, כתוצאה מההישגים של מלחמת ששת הימים. הדרג המדיני העריך באופן שגוי כי "בסבירות נמוכה" עשויה לפרוץ מלחמה. הערכת המודיעין התעלמה מהעובדה שבמהלך ספטמבר 1973, כחודש לפני פרוץ המלחמה תגברו המצרים והסורים את כוחותיהם וריכזו אותם בגבול עם ישראל, ואף התעלמה ממידע אמין שהגיע ממלך ירדן, חוסיין, לגבי מועד המלחמה.

מצד האויב: נאצר, ומחליפו אנואר סאדאת שהתמנה ב 1970, לא הצליחו להשיב לעצמם את הכבוד הלאומי בהחלת הריבונות על סיני ומחיקת תוצאות מלחמת ששת הימים. אירועים אלה הובילו לתכנון מתקפה צבאית משמעותית אשר מטרתה הייתה ערעור ביטחון צה"ל בניסיון להגיע להישגים צבאיים וכיבוש תא שטח אשר יסייע להשבת חצי האי סיני. לשם כך בוצעה גם רתימת צבא סוריה בראשות נשיאה חאפז אל אסד, למהלך התקפי מצפון, ורתימת מנהיגי ערב נוספים לטובת קבלת סיוע צבאי וכלכלי משמעותי.

החל מתחילת 1973 החלו היערכויות למלחמה בפיקוד צפון בכלל, ובחיל הקשר בפרט. באוגוסט 1973 נערכו תרגילי פריסת מפקדות, בהם נפרס כל ציוד הקצה (טלפונים, מרכזיות, מכשירי שליטה וטלפרינטרים). בעשרים ושמונה בספטמבר (ערב ראש השנה) בוצע תרגיל פריסת חפ"ק האוגדה בנפח כאשר המפקדים היו בבונקר ומערכות הקשר נפרסו בנגמ"שים. התרגיל בא לבחון תקשורת מול מפקדות בשעת מלחמה.

עקב דרישת אלוף פיקוד צפון לקבלת תגבורת, נענו מספר גופים וביניהם חטיבה 7 אשר שלחה לרמת הגולן ציוד רב, ובין היתר ציוד קשר. הגיעו עשרים וארבעה אפיקי קשר קווי שהספיקו לשתי חטיבות. בחמישה באוקטובר, ערב יום הכיפורים, הייתה פרוסה מערכת

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 5 מתוך 35

הקשר לשתי חטיבות שריון, חטיבת חי"ר 11 סוללות ארטילריה והחלו לתכנן תיאום בין המערכות.

חיל הקשר לקח חלק מהותי וחשוב מאין כמותו במלחמת יום הכיפורים. למרות ההפתעה והשינויים העצומים תוך כדי הלחימה, חיל הקשר הצליח במשימתו וסיפק קשר בכל הגזרות במהלך המלחמה. במלחמה נפלו 27 אנשי קשר ונפצעו 311 חיילים וקצינים. כל אלה היו חיילים אמיצים אשר חרפו נפשם למען המולדת ועשו כל שביכולתם על מנת לשמור על קשר תקין בין הכוחות בשטח תחת כל איום.

בשישה באוקטובר 1973, פרצה בהפתעה מלחמת יום הכיפורים, וכוחות רבים גויסו על מנת להילחם ולהגן על המדינה. בפרק הבא נסקור את השתלשלות האירועים במערכה על עמק הבכא ובפרט השתלשלות האירועים בגדוד 77.

תמונת האנדרטה אשר נמצאת בעמק הבכא, המנציחה את זכרם של חללי גדוד עז 77 וביניהם 13 ממפקדי הגדוד, שנפלו במלחמת יום הכיפורים.

בין סיני לרמת הגולן

כאשר גדוד נערך ללחימה הוא מבצע תהליך שנקרא מעמ"ל- מעבר משגרה לחירום, הליך זה כולל בתוכו שלבים רבים המוודאים כי הגדוד מוכן ברמה הטובה ביותר ללחימה ושנמצאים ברשותו כלל האמצעים אשר הוא זקוק להם. תהליך זה מהווה נוהל קרב סדור. **במלחמת יום הכיפורים לא בוצע תהליך סדור** שכזה, אלא זו הייתה סיטואציה מורכבת פי כמה וכמה. בוצע נוהל קרב חפוז באופן לוקה בחסר, ולא הייתה היערכות כהלכה. ברגע אחד עבר הגדוד משגרה למצב חירום אמיתי, מדינת ישראל הפכה בן רגע להיות תחת סכנה קיומית. לא בוצעו הכנות מקדימות ללחימה ובמילים פשוטות, **מה שהוכן מראש היה, ומה שלא הוכן לא היה**. בזכות ההיערכות התמידית שהייתה בגדוד 77 הנוק לא היה חמור עד כדי כך, אך בכל מקרה אחר של קצין קשר לא מאורגן- הדברים יכולים להיגמר באסון של ממש.

מצב הגדוד לפני הלחימה:

בשנת 1973, ערב ראש השנה הגדוד ישב ברפידים בסיני. הגדוד נועד לשמש עתודה לחטיבות השריון "מחץ" ו-"עקבות הברזל" שתפסו קו מול תעלת סואץ. **קצין הקשר הגדודי באותה התקופה היה קובי שפיבק**, הוא מתאר את שגרת הגדוד בכלל ואת שגרת מחלקת הקשר עליה פיקד בפרט: **"בתקופה זו הגדוד השלים את אימוני הצוותים והיה בכשירות מלאה. ציוד הקשר של היחידות היה חדש ממשפחת ה- PRC/VRC והחד פס"**.

התנאים ברפידים במדבר היו קשים ומאתגרים לניהול שגרת עבודה. המקום מאופיין בסופות חול אשר פוגעות באופן ישיר באמצעי הקשר ובמכשירים, מרכזיית הקשר והמחסנים היו עשויים פח, לא היה מזגן והם סבלו מחום קיצוני שהגיע לפרקים ל 45 מעלות. החיילים ישנו באוהלים והשירותים היו בור באדמה. **למרות הכל, הם עבדו בדם ויזע על מנת להגיע לכשירות מלאה ולהיות מוכנים ליום פקודה**. על מנת להתגבר על סופות החול מחלקת הקשר עטפה את כלל מכשירי הקשר בניילון ובכך מנעה בלאי שלהם והצליחה לשמור בדרך יצירתית על כשירות האמצעים שלה. יש לציין לשבח את חיל הקשר שלמרות האופוריה ששררה באותה תקופה במדינה, ערך ביקורות בגדודים ודאג לשמור על מוכנות גבוהה ללחימה. בביקורת חיל הקשר שנערכה באותה התקופה בגדוד 77, **קיבל הגדוד ציון 97**. זהו הישג מרשים במיוחד שמעיד על רמת המוכנות הגבוהה שבה הצליח להיות הגדוד. ניתן להמעיט בחשיבות המקרה, אך בעצם זהו סיפור שמזקק את מהות תפקידו של קצין הקשר הגדודי. תפקידו לדאוג לכך שיהיה לכולם קשר בכל עת, לתת

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 7 מתוך 35

מענה לכל בעיה ולהיות כמה שלבים לפני כולם. קצין הקשר נערך, מתכונן, מאלתר, **תמיד ראשון**. זוהי הציפייה מכל קצין ומנהיג לעשות הכל על מנת להביא את התוצאה המיטבית. על הקשר"ג תמיד לדאוג ליום סגריר. הקשר הוא "מלכת המלחמה".

מבנה מערך הקשר בגדוד:

מערך הקשר בגדוד 77 כלל עשרים ושניים חיילים, והם ביצעו מספר תפקידים שונים. **בראש הכוח היה קצין הקשר- מפקד המחלקה**. אליו היו כפופים טכנאים שטיפלו בציד ובשמירה על כשירות מכשירי הקשר, אנשי המרכזיה שטיפלו בכל העברת הטלפוניה בגדוד ומחסנאי קשר שביחד עם עוד שני עוזרים תחזקו את כל המחסן. הייתה תחלופה מעת לעת של חיילים אבל זוהי בגדול חלוקת העבודה שהייתה. **בנוסף, בכל פלוגה היה מוגדר לוחם שהיה מש"ק קשר אשר תפקידו היה לשמור על כשירות הפלוגה שלו.**

לקצין הקשר הגדודי ישנם ממשקים רבים. בנוסף להיותו כפוף פיקודית למג"ד, הוא כפוף מקצועית לקשר"ח ומנהלתית למפקד הפלוגה המסייעת, וגם חלק בלתי נפרד ממטה הגדוד, אך בסופו של דבר קצין הקשר הגדודי הוא עצמאי, עליו להיות בעל חופש פעולה ומעוף מחשבתי. בשטח אין אף אחד שיודע מה הוא צריך לעשות, אין לו על מי לסמוך. במבחן התוצאה רק הוא נמדד ואם הוא לא יהיה עצמאי, לא יהיה מי שיעשה. בהתאם למה שהוא הכין ויזם- כך תיראה התוצאה.

משק הקשר בפלוגה ז' (זיליה) היה סרן בדימוס אלי פולק. בראיון אלי מספר: **"הגדוד תמיד עמד במוכנות מבצעית מאוד גבוהה. מחלקת הקשר הייתה ברמה טובה, החיילים נדרשו לעמוד בסטנדרטים גבוהים של ניקיון, כשירות מבצעית וציוד תקין, והכל לפי הספר"**.

ההיערכות לימי קרב:

באותה העת לא היה נראה כי הולכת להיפתח מלחמה, אלא יותר כמו היערכות לכמה **"ימי קרב" ספורים**. כל הערכות המודיעין לא הצביעו על המצב האמיתי שהיה- מלחמה רב זירתית.

מבחינתו של קובי שפיבק מלחמת יום הכיפורים החלה עשרה ימים קודם, בערב ראש השנה. הוא חזר מרחצה בחוף הים ואמו אמרה לו כי התקשרו מהצבא ובעוד כחצי שעה יגיע סגן מפקד הגדוד לאסוף אותו לרמת הגולן. מהר מאוד הוא הבין את המצב- גדוד 77 עוזב את סיני ועולה לרמה. בשל ההיערכות המוגבלת, הגדוד השאיר את כל אמצעי

הלחימה שלו בסיני ונאלץ להצטייד באמצעי לחימה של גדוד המילואים 39 של חטיבה 188. הגדוד תגבר באותם ימים את שני גדודי החטיבה ששמרו על הגבול מול הסורים. הגדוד לא עלה עם כל הציוד שלו, גם מהסיבה שהיה מסובך להוביל עשרות כלים לקצה השני של המדינה וגם בגלל שלא היה נראה כי יש מלחמה באופק. קובי מספר כי ציוד הקשר של הגדוד האורגני שלו היה מוכן באופן מושלם ליום פקודה בזכות עבודה קשה והיה לו גם הרבה ציוד רזרבה שעבר מקשר"גים קודמים, אך בשל השארתו מאחור הוא נאלץ להיערך מחדש הן מבחינת קבלת והתקנת ציוד חדש והן מבחינת התארגנות של עדכון וייצוב תדרים בטנקים, ביצוע בדיקות קשר וגם וידוא תקינות בכלל המערכות. בנוסף קובי היה אמור לקבל נגמ"ש מג"ד, אך במקום זה קיבל נ"י (נושא נשק, סוג של רכב צבאי לא ממוגן). כל זאת עשה בעבודה מאומצת בעזרת צוות מצומצם ממחלקת הקשר. בימים הראשונים שלאחר ראש השנה היה שקט בגזרת הגדוד, אך ככל שעברו הימים היה נראה כי הולכת לפרוץ מלחמה אמיתית.

תמונה שצולמה בשנת 1972: חלק ממחלקת הקשר הגדודית בסיני, ברקע מבנה הפח שבו הייתה מרכזיית הקשר. רס"ן בדימוס קובי שפיבק עומד במרכז התמונה. סרן בדימוס אלי פולק הוא הגבוה ביותר בחלק העליון של התמונה. ליד אלי נמצא דורון שנהרג בסיני. למטה-אורי מיכה שהיה אלחוטן ונהרג בסיני. ליד קובי שפיבק נמצא שלום גרוסמן, לימים אלוף משנה. מצד שמאל צביקה פיקצ'וב מש"ק הקשר של פלוגה ח, למעלה שני משמאל נמצא שלמה לזרסקי.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 9 מתוך 35

בראיון שערכנו עם תא"ל במיל' אביגדור קהלני, נחשפנו לגבורה הגדולה אשר הייתה בקרב ולחשיבות העצומה של תפקיד קצין הקשר במערכה. אלה עיקרי הדברים שעלו מהשיחה איתנו לגבי היערכות הגדוד בעת שינוי המשימה ערב יום הכיפורים, מההצבה בסיני אל ההיערכות ברמת הגולן:

הגדוד הוצב בסיני ועסק בהכשרת חיילים, המעבר לרמת הגולן היה הפתעה והיווה שינוי בתפיסה הצבאית שכן הפריסה הצבאית הייתה שונה, לא הייתה הגבלה בשטחי אש ותורת הלחימה הייתה שונה כגון תנועה ביישובים ובשטחים חקלאיים. המצב החדש הצריך היכרות עם תאי השטח, המוצבים, האויב ופריסתו. הגדוד קיבל טנקים תקינים ברובם במחנה ירדן אך בדרך כלל שלושים אחוזים מהטנקים בימ"ח אינם נמצאים בכשירות מספקת וזה חייב את אנשי הגדוד לטפל ולהיערך מוקדם ברמה הגבוהה ביותר. במשך עשרת הימים מעליית הכוחות בערב ראש השנה ועד פרוץ המלחמה היה זמן התארגנות אשר אפשר פעולות הכנה: הכרות עם רמה"ג, הכנת טנקים, תיאום כוונות והכנת הציוד. לא הייתה באותה העת בצפון מסגרת אוגדתית מרכזית שפעלה אלא רק חטיבתית הפועלת עצמאית וזה הצריך תיאום עם חטיבה 188.

תחילה, גדוד 77 קיבל משימה לשהות באזור מחנה נפח, המחנה המרכזי ברמת הגולן, 44 טנקים ככוח עתודה התקפי על פי כל משימה שתתקבל. כאשר חטיבה 7 כולה עלתה והגיעה לרמת הגולן ביום חמישי ערב המלחמה, הגדיר מחדש יאנוש (אביגדור) בן גל מפקד חטיבה 7 ושינה את הכפיפות של גדוד 77 חזרה תחת חטיבה 7 ביודעו כי באותו היום תפרוץ מלחמה. שינוי זה חייב בין היתר גם את מחלקת הקשר להיערך בהתאם.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 10 מתוך 35

פעילות הקשר תחת אש

בשישה באוקטובר פרצה באופן רשמי המלחמה. גדוד 77 הגיע לתגבר את חטיבה 188 שתפסה שם קו. התנהלו קרבות קשים ועקובים מדם. בצד האדום מאה ושבעים טנקים, בצד הכחול עשרה טנקים של הגדוד ועוד שמונה טנקים שחברו אל הכוחות. אלי פולק, סמל הקשר בגדוד 77, מספר על רגעי הלחימה הראשונים מזווית מחלקת הקשר: **"המעבר של הגדוד למלחמה התבצע כשורה, לא חשבנו הרבה, הלכנו אל הלא נודע. בהתחלה נחתו עלינו הפגזים הראשונים והמטוסים הראשונים צללו לעברנו. חשבנו שמדובר בתקרית אש ולא מעבר לזה. אף אחד לא ציפה למלחמה, פשוט מיד עלינו על הכלים"**.

תמונה זו
ממחישה את
פערי הכוחות בין
הסורים לצה"ל
בזירה בתחילת
הקרב ב-
9.10.73

קובי מבהיר בראיון כי מלחמה היא בראש ובראשונה חוסר-סדר וכי חלק גדול מהתכנון לא קורה במציאות. הגדוד לא פועל בהכרח במבנה המסודר שלו. בשעה 14:00 חגו מעליו מטוסי קרב סוריים, סוחוי ומיגים במרחק של כמה עשרות מטרים, עד כדי כך שהם הצליחו לראות את הטייסים הסוריים. כל אחת מהפלוגות התפזרה באותו רגע בשטח והחלה בהיערכות, אך לקובי אף אחד לא אמר מה לעשות. מיקום הקשר"ג בלחימה הוא דינמי ואין לכך תו"ל מסודר. קובי השתדל להיות בקרבת הכוחות ברמה הגדודית ולפתור בעיות, וכמובן להיות לצד המג"ד והסמג"ד ולאפשר להם לנהל את הגדוד בעזרת מוטת שליטה רחבה- מערכת הקשר. כאמור, לכל פלוגה היה מש"ק קשר שהיה אמון על כשירות האמצעים הפלוגתיים. קולות נפץ נשמעו בכל עת, הוא כמעט ונפגע ממטחים מספר פעמים. כל רשתות הקשר היו גדושות ורועשות, רשת הפיקוד, האוגדה, החטיבה והגדוד. פקודות של גנרלים בכירים נאמרות בקשר, והכוחות פרוסים בשטח. אלוף הפיקוד יצחק חופי

העביר פקודה ברשת הקשר דרך כל הרמות הכפופות- תחילה רפאל איתן- מפקד האוגדה שנתן פקודה לאביגדור (יאנוש) בן גל המח"ט- שהעביר לקהלני את הבשורה: "יש להעלות את כל הכוחות לקרב". זוהי פקודה דרמטית, שמבשרת על תחילתו של קרב קשה ומסובך.

אלי פולק מספר: "בסביבות הצהריים קיבלתי הנחייה להחליף את כל התדרים בפלוגה ז'. אז במקמ"שים היו 10 ערוצים, והיה צורך לעבור מטנק לטנק. הטנקים היו פרוסים כ-100 מטר אחד מהשני ולקח לי כמה שעות, עבדתי קשה אך הצלחתי במשימתי". אלי סיים את החלפת התדרים כחצי שעה לפני שהמטוסים הגיעו. הוא מוסיף: **"אני מתמקד בתפקיד שלי כאיש קשר- ומדגיש כי התפקיד שלי הוא לספק קשר, נקודה! אני צריך לדאוג לכך שלכל הטנקים של הגדוד ובעיקר שיהיה קשר למפקד הפלוגה. כיוון שבלי זה הוא סתם לוחם, הוא סתם טנק אם אין לו אפשרות לתקשר עם אחרים, לכוון אותם, להורות לפלוגות לשנות מיקום, לשנות כיוון ולהגדיל טווחים. אין לו דרך לתפקד כמפקד והתפקיד שלי הוא לדאוג שיהיה קשר בכל המובנים".**

למחרת, בבוקר יום ראשון, השבעה באוקטובר, הכוחות הישראליים שנלחמו ברמת הגולן הם חטיבות 188, 7, צנחנים וגולני. הלחימה התרחשה בכל גזרות רמת הגולן- הדרומית, המרכזית והצפונית. טנקים סורים כבר נכנסו לנפח ולעוד מקומות מרכזיים. **סדרי הכוחות לא היו פרופורציונליים, והאויב התקדם משמעותית לעבר כיבוש הגולן.** התקבלה פקודה להתחיל להוריד מרמת הגולן ציוד, כדי שלא ייפול בידי האויב. הורידו הכל חוץ מהטנקים שהמשיכו בלחימה. הגיעו ידיעות על כך שמח"ט וסמח"ט חטיבה 188 נהרגו. **כל שדרת הפיקוד של החטיבה נעלמה.** זוהי הייתה בשורה מרה ביותר שהורידה את המורל של כולם. בעת חציית גשר בנות יעקב לצידו השני של הירדן התחושות היו קשות מנשוא. קובי מספר שהיו הרבה שתיקות- אנשים היו עם ראש מורכן ושקעו בעצבות ופחד. ייאוש, אובדן, תחושה שהמדינה עומדת בפני חורבן. ההפתעה הגדולה שהתרחשה בפרוץ המלחמה הגיעה בניגוד גמור לתחושת האופוריה העילאית ששררה עד אז במדינה מאז מלחמת ששת הימים. ה"אתוס" האדיר שהיה עד אז, נעלם וכלה מן האוויר.

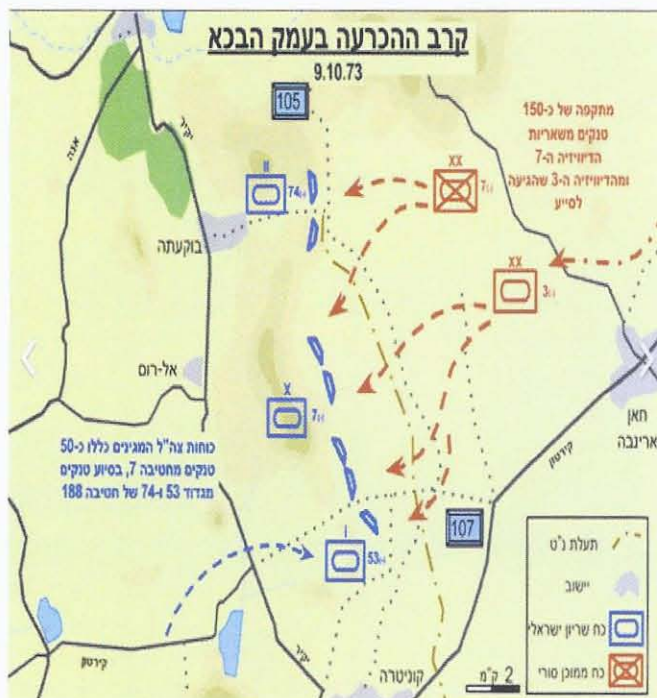

תמונה שממחישה חלק קטן ממאות הטנקים הסוריים שהיו בזירת הקרב. (מקור- חווית אלרום).

יום לאחר מכן, השמונה באוקטובר. הקרבות המשיכו ותפקידו של קובי היה להיות מפקד נגמ"ש קשר ופינוי, ולחלץ פצועים מהשטח. **קובי מספר שהוא החליט לעשות מעבר, ובכינוי שהוא משתמש בו- "מרחיב כתפיים". בכל הזדמנות שהייתה לו היה יוצא מן הנגמ"ש על מנת לחלץ ציוד קשר ואנטנות מטנקים שנפגעו. הוא היה רץ תחת אש ואוסף מכשירים. "אין לדעת מתי קצין הקשר יצטרך את המכשירים, תמיד יש להיערך ליום הבא ולחשוב קדימה".** בשדה הקרב מתעוררות דילמות גדולות ומשמעותיות. ישנה חשיבות לדאגה לציוד מכיוון שבסופו של דבר, ללא אנטנות הלוחמים לא יוכלו להילחם יחדיו. **מצופה מקצין הקשר לעשות הכל על מנת "להציל" ציוד זה.** הוא עשה זאת תוך סיכון חיים על מנת להשיג ציוד מטנקים שרופים. **"לא משאירים אנטנות בשטח"** זוהי הסיסמה שקובי מתגאה בה כל כך, ובצדק. אך עלינו תמיד לזכור שלכל פעולה שלנו יש מחיר, ולעיתים נשלם אותו.

על קצין קשר להיות בעל חוסן נפשי ולדעת שהוא עלול להיתקל באירועים קשים בשטח. בראיון עם קובי, הוא תיאר חוויות קשות משדה הקרב. הרבה עשן, ריח רע של אבק שריפה וגופות, דרושה יכולת לא פשוטה לתפקד בתנאים כאלה. בשמונה באוקטובר בשעות בין

הערביים הוא חזר מחילוץ, התקדם לכיוון הגדוד וזיהה טנק ישראלי מכוון כלפיו את הנשק. הוא הרים ידיים וצעק: "אני ישראלי". ברגע האחרון יצא מן הטנק הסמג"ד וצעק לעברו- "קובי, הצלתי אותך במאית השנייה האחרונה". לאחר מכן הוא קיבל משימת חילוץ חדשה, ואפילו לא היה לו זמן לעכל את האירועים הקשים. "רק רציתי לחזור הביתה בשלום".

בתמונה: מפת קרב הבלימה שהיה נקודת הכרעה קריטית - מתוך ויקיפדיה.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 13 מתוך 35

בהמשך הקרבות בתשעה באוקטובר קרה אירוע מכונן. המג"ד אביגדור קהלני עלה בקשר ברשת הגדודית- **"הסתערו קדימה, אויב 800 לפנים"**. רק טנק אחד זז אחריו. קובי קרא את הסיטואציה מהר והבין שלא כל הטנקים נמצאים על אותו התדר. כולם היו על הרשת החטיבתית, והוא על הגדודית. קובי התלבט מה לעשות. זוהי סיטואציה של **"להיות או לחדול"**. קובי רץ בתושייה רבה בין הטנקים והעביר את כולם לרשת הגדודית. לאחר שקובי סיים להעביר את הטנקים לרשת הגדודית, קהלני המג"ד עלה ושב לנאום בקשר: **"תסתכלו על הסורים, תראו איזו מוטיבציה יש להם, איזה לוחמים טובים הם"**. הוא עבר לשאגה: **"מה קורה לנו, אנחנו יהודים, אנחנו דור ההמשך של המכבים, הלא אנחנו לוחמים יותר טובים מהם. אבל מה אני מזהה כאן? פחדנים. תתחילו לנוע"**. לאט לאט טנקים החלו לנוע בעקבותיו. אמנם אלו רק מילים, ולאחר מכן נמשכו הקרבות הקשים, אך אלו הדברים שלפי דעתו של קובי שפיבק **הצילו את גורל רמת הגולן**. הקרב הזה היה כל כך משמעותי למערכה ובמיוחד הייתה חשובה התפנית הזו, כראייה לכך לימים רפול אמר לחיילי הגדוד- **"אתם הצלתם את מדינת ישראל, אם לא הייתם עוצרים אותם, בוודאות היינו מפסידים את הגליל"**.

תמונת מלחמה, מנקודת ראות של המפקד בצריח.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

בלמ"ס-
עמוד 14 מתוך 35

בהמשך השיחה עם אביגדור קהלני עלו הנקודות הבאות אשר עוסקות בניהול תכני מערכת הקשר: מערכת הקשר היא כלי לחימה לכל דבר ומי שאינו מבין זאת, לא מבין את המשמעות של מערכת הקשר הגדודית. **מערכת הקשר הפלוגתית היא מערכת מנהיגותית משמעותית אשר מאפשרת להניע לוחמים באמצעותה.** יכולת זו של מפקד פלוגה היא קריטית במצבים בהם אין קשר עין בין הטנקים הפרוסים, כאשר כל חיילי הפלוגה על תפקידיהם השונים מקשיבים לקולו של המ"פ.

ישנה חשיבות לגוון, תדירות, שטף הדיבור ועוצמת קולו של המפקד במערכת הקשר, מכיוון שכל אוזן מאזינה יודעת לפרש ולהפנים מסרים אלו על פי אותם קריטריונים. אלו מסרים שאינם מילוליים ככלי נוסף בידי המפקד. **מערכת הקשר אפשרה בעיצומו של ערפל הקרב לקבל תמונת מצב על מיקומי הכוחות, מי מלפנים, מי מאחור, שינויי עמדות אש וכדומה.**

כלי משמעותי אשר נמצא בידי המג"ד הוא היכולת לבצע מעבר מהיר וחד בין הרשת הגדודית לרשת הפלוגתית. זאת על מנת לתת פקודות מיידיות בהתאם לצורך הקרב, כגון פקודות על השמדת טנק אויב קרוב, וכן על מנת שכל החיילים בטנקים יחוו את קרבתו, השגחתו והנהגתו בעת שמיעת קולו במערכת הקשר.

טנק המג"ד
במהלך
הקרבות.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 15 מתוך 35

במהלך מספר רגעים קריטיים בקרב עמק הבכא, היה מיעוט מאזינים לתדר הגדודי עקב פגיעות בדרג מפקדי הפלוגות והמחלקות. **אביגדור קהלני היה נתון בבעיה שאין נשמעים לפקודותיו, ואז הורה להעביר את כל הלוחמים לתדר הגדודי על מנת שכולם יאזינו לו אישית, כולל מפקדי הטנקים, הטענים, התותחנים והנהגים.** כלי זה אפשר לו למקם עצמו בראש הכוח על מנת שיראו את טנק 10, טנק המג"ד בראש הכת, להשמיע פקודות "אחריו" לכל הדרגים ולעודד אותם לנוע אחריו כמפקד הבכיר אשר עליו הם סומכים ובו בוטחים כאדם וכמפקד מקצועי. לדבריו, אם לא היו שומעים אותו אישית באמצעות מערכת קשר אמינה, לא היה סיכוי שהיו מתקדמים להמשך לחימה ואין לו ספק כי הקרב לא היה נגמר באותה הצורה.

יאנוש בן גל מפקד החטיבה, שלא היה ידוע ברגשנותו, נשמע במערכת הקשר מתרגש, מחזק ומברך את אביגדור קהלני על הישגיו ועל דיווחי הפגיעות באויב, זאת לאחר שהחזירים לעמדות הקדמיות בעמק הבכא מהמיקומים האחוריים שהעבירם קודם לכן. לדברי אביגדור קהלני, גם אם המילים בהן בחר המח"ט להתנסח היו פחות נהוגות בקשר, אין בכך פגיעה, אלא להיפך – ככל שאדם בטוח בעצמו כך הוא יכול להיפתח לאנשים שלו ולהניע אותם להסתער לתוך האש.

מורשת

במהלך הפרקים הקודמים למדנו על מעשי הגבורה של גדוד 77 במלחמת יום הכיפורים. בזכות אותם האנשים שהעזו והיו שם ברגעים הכי קשים- אנו חיים היום, וחייבים להם הכרת תודה. **פרק זה יסקור את ערכי המורשת שאנו רוצים להנציח בקרב עמק הבכא, ובפרט את היבטי מורשת הקשר. אלה עיקרי הדברים שאנו רוצים ללמוד ולהעביר הלאה לדורות הבאים.**

תחילה נעסוק במורשת המבצעית. בכל קרב שנערך אי פעם בהיסטוריה, היה אירוע אחד מיוחד. אירוע של גבורה, של תעוזה, אחד כזה שהיווה שובר שוויון. בקרב עמק הבכא היו הרבה כאלה. אולי זה מה שהפך את הקרב לכל- כך הרואי, לכה שייזכר לדורות. **על קצין הקשר הגדודי להיאבק בכל כוחו ולהילחם את "המלחמה על הקשר", לספק קשר ולאפשר רציפות שליטה ללא תנאי, גם במחיר של סיכון חייך וחיי חייליך לטובת רציפות השליטה.**

אם נתמקד באירוע אחד מיני רבים שהיו במהלך הקרבות, אפשר להיזכר בסיפורו של קובי שפיבק, קשר"ג 77 דאז. **קובי גילה תושייה ותרם תרומה מבצעית קריטית להצלחת הגדוד במלחמה ובמיוחד בקרב הבלימה ההרואי, שהביא לנסיגת הסורים והצלת הגולן. דברי סימוכין לכך יכולים להימצא בציטוט שאמר אביגדור קהלני לקובי- "...לקובי הייתה התושייה להאזין לרשתות הקשר וברגעים של חוסר תקשורת לקח לידי את החיבור בין הכוחות. ברגעים הקריטיים בקרב בעמק הבכא השכיל להעביר את כל הטנקים בגדוד תחת רשת גדודית וכך נתן למג"ד כלומר לי להניע את כל הטנקים לעמדות אש וכך להכריע את הקרב אולי הקשה ביותר שהיה לנו ושינה את פני המערכה. אני מודה לקובי על שידע לתת לכולנו לנצח...."**

סיפור זה הוא דוגמה מעולה של המורשת המבצעית שאנו לומדים. קצין הקשר מגדיל ראש, חותר למגע ועושה הכל תחת אש- על מנת שהגדוד יצליח במשימתו.

מורשת ערכית במלחמה, בכל קרב גדול, בכל סכסוך מתמשך שהתרחש ובכל מאבק עיקש- עמד משהו גדול שהיווה את הסיבה לצאת להילחם. טבע האדם הוא הרצון לחיות. אף אחד לא נאבק למען מטרה זוטרה, אלא רק למען משמעות, למען ערכים. בקרב עמק הבכא הכוחות הלוחמים ראו לנגד עיניהם את מדינת ישראל בסכנה קיומית. המדינה הופתעה ונאלצה להילחם על קיומה. כל אדם שלקח חלק הבין את משמעות מעשיו- שמירה על כל עם ישראל ועל הערכים שהוא כל כך מאמין בהם- חופש קיום לעם

היהודי במדינה משל עצמו, כבוד האדם שאסור שיירמס בלחימה, וכמובן על המשפחה היקרה של כל אחד ואחד.

בעתות משבר יודעת מדינת ישראל לשים את כל המשקעים בצד, ולהתאחד. כל אחד מוכן להקריב מעצמו למען הערכים המשותפים.

קצין קשר גדודי הוא בראש ובראשונה קצין מטה בגדוד. הוא חלק בלתי נפרד מקבלת ההחלטות, וחלות עליו גם חובות רבות. בין חובות אלו, מצופה ממנו להגדיל ראש ולראות את עצמו כשותף מלא לגורל הגדוד, לא רק בתחומי הקשר. כשאנו סוקרים את המורשת הערכית של הקשר בקרב עמק הבכא, ניתן לתת דוגמה מסיפורו של קובי שפיבק. קובי הראה במעשיו דוגמה אישית ערכית למחויבות לאנשים ולציוד הקשר, ללא תנאי ובכל מחיר, גם במחיר של סכנת החיים. בעת שהיה מפקד נגמ"ש קשר ופינוי, סיכן את חייו למען חילוץ פצועים מהשטח. קצין קשר הוא ראש גדול. בנוסף לעבודתו בתחום הקשר, הוא חלק מגדוד ורואה לנגד עיניו את המטרה, לא מתעסק רק במשימתו. הוא חילץ פצועים תחת אש ועשה הכל למען המטרה.

קצין קשר גדודי צריך להוות דוגמה ומופת לחייליו, על מנת שילכו אחריו באש ובמים לכל משימה אשר תיקרה בדרכיהם. מדבריו של אלי פולק: "קצין צריך להיות מודל לחייליו באחריות, ברצינות ובדוגמה האישית. ככה לא יהיה נעים לחיילים לבצע פחות מהמצופה. המפקד חייב להיות דוגמה לחייליו. היחידה שלנו הלכה אחרי המפקדים שלה. הסתכלתי על המפקדים שלא ישנו בלילות, והערכתי את ההשקעה שלהם, רציתי להיות כמוהם".

אלי פולק בנוסף, קובי ראה כחלק ממשימתו את הדאגה לימי המלחמה הבאים. הוא הבין שככל שעובר הזמן, טנקים נוספים נפגעים, וציוד רב נשחק. הוא הבין כי עליו לדאוג לתקינות אמצעי הקשר גם בהמשך הלחימה. בעת חילוץ לוחמים מן הטנקים, הוא גם עבר בין הטנקים השרופים וחילץ תחת אש אמצעי קשר. **אלו הם ערכי חיל הקשר.**

האלוף שלמה ענבר התייחס בטקס 70 שנים לחיל התקשוב לסיפור זה: "נמצא איתנו קהלני גיבור ישראל ונמצא איתנו קובי שפיבק שהוא גיבור, בן היתר, שהוא גיבור חיל הקשר במלחמת יום הכיפורים... אבל הוא ירד בסכנת חיים וחילץ את הצוותים. אבל, קצין קשר הוא קצין קשר. קצין קשר לא ישאיר ציוד בשטח. לא רק שלא משאירים פצועים, אלא גם ציוד בשטח. נכנס אישית לתוך הטנקים והוציא נדמה לי את הכובעים האנטנות וכל האביזרים..."

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-

עמוד 18 מתוך 35

קובי פעל מתוך מחויבות מלאה לקשר מלא ומתמשך, בכל רמות הגדוד ולכל אורך שלבי הלחימה. ניתן לזקק את כל הסיפור לציטוט אחד- **"לא משאירים אנטנות מאחור"**.

בהיבטי המורשת הטכנולוגית – שני הערכים החשובים בתחום זה הם מקצועיות ומקצוענות. על קצין הקשר לדעת תחומים אלה בצורה הטובה ביותר במחלקה.

כפי שאמר אביגדור קהלני בשיחה איתו: **"על מפקד המחלקה לשאוף להיות המקצוען ביותר במחלקה. לא ניתן לדבר עם חייל על תיקון מכשיר מסוים או פתיל כלשהו ולשכוח באותה העת את מספר הפתיל. מקצוענות זו היא חלק ממנהיגות."**

ניתן להבין בבירור כי מחלקת הקשר והקשר"ג בפרט דאגו לתקינות טכנית במערכות הקשר השונות. לאורך כל הלחימה המערכות עבדו בצורה טובה, זאת בזכות היערכות מקדימה מעולה. המחלקה הקפידה על סטנדרט מאוד גבוה של כשירות אמצעים. חרף ההפתעה שפקדה את הצבא והגדוד, מחלקת הקשר הייתה ערוכה. בנוסף, היה להם יתרון משמעותי. קובי היה טכנאי בבית מלאכה לקשר טרם יצא לקצונה, וידע לתפעל את כל המערכות ברמה גבוהה. ניתן ללמוד מכך על המורשת הארגונית. התארגנות מהירה ומתמשכת למתן פתרונות מהירים כבר ביום הראשון לעלית הגדוד מסיני וכן בדאגה לפתרונות קשר בכל רמות הגדוד לרבות הפלוגות, ולאורך כל שלבי המלחמה מוכיחים כושר ארגון, חשיבה מראש ופעילות מתמשכת לווידוא תקינות וזמינות המערכות, לפני ובכל שלבי הלחימה השונים. כל אלו תרמו לפעולת המערכות וזמינותן לאורך כל המלחמה. **ציטוט מדברי אביגדור קהלני: "קובי סיפק לנו מענה לכל סוגיה באשר ליכולת שלנו לשלוט בכוחות תוך לחימה קשה."**

בהיבטי המורשת המחלקתית – מיקום מחלקת הקשר בזמן הלחימה הוא בחזית. אומנם רובם לא לוחמים מן השורה, אך אין ספק שהם נמצאים עמוק בשדה הקרב, לעיתים תחת אש ועושים הכל על מנת לאפשר את רציפות השליטה של הגדוד. מחלקת הקשר של גדוד 77 הייתה מעורבת ולקחה חלק פעיל בלחימה. **"מחלקת הקשר פעלה ברוח המצוינות הכללית שהייתה בגדוד וסיפקה מענה נרחב לכל בעיה, גם בתנאי לחימה קשים, תוך סיכון חיים, ועל אף העובדה שהייתה במחסור סד"כ של חצי מאנשי המחלקה"**.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-

עמוד 19 מתוך 35

כעת נתייחס להיבטי המורשת האישית. לרס"ן בדימוס קובי שפיבק הייתה מוטיבציה גבוהה ושאיפה מתמשכת למצוינות - החל מהרקע שלו כחניך מצטיין בבה"ד 1 ובה"ד 7, דרך הפעילות השוטפת בגדוד שקיבל 97 בביקורת חי"ק, למרות התנאים הקשים בסיני, וכלה בהימצאות מתמדת עם יד על הדופק לכל אורך הלחימה ונקיטת יוזמות לסיוע בכל דרך אפשרית. בנוסף, קובי גם כתב שיר "אחי גיבורי הגולן", שיר אשר מונצח באנדרטה הגדודית כמו גם בספרו של אביגדור קהלני "עוז 77". השיר תורם להנצחת זכר חבריו שנפלו בקרב, ומורשתם ההרואית של לוחמי הגדוד, קרוב לחמישים שנים.

תמונה הממחישה מראה מקרוב של לוע תותח 115 מ"מ, של טנק אויב, אותו חווה תא"ל אביגדור קהלני במהלך הקרבות. חוויה דומה חווה קובי שפיבק ומיד לאחריה יצא שוב לחלץ צוות טנק שנפגע ולאסוף עוד ציוד קשר.

סיכום ותובנות

פרק זה יעסוק בתובנות שניתן ללמוד מן הפרקים הקודמים. נסקור את עיקרי הדברים שיכולים להשפיע על הדורות הבאים של קציני הקשר, במטרה ללמוד מלקחי העבר.

התובנות אשר למדנו מרס"ן בדימוס קובי שפיבק, קשר"ג 77 במלחמת יום הכיפורים:

הנוסחה להצלחת הקשר"ג בלחימה היא שילוב של תקינות הציוד, יכולת תפעול, יכולת הקרבה והיכולת לאלתר. רק ככה ניתן להבטיח טיב קשר וכשירות מלאה. מסירות הקשר"ג לדבר היא הדבר היחיד שהיה אז. לולא הקשר, גדוד אינו יכול לתפקד. מג"ד ללא קשר הופך להיות "מפקד טנק". הקשר הוא יכולת הפו"ש (פיקוד ושליטה) הכי חשובה שיש בגדוד. הוא מכנה את הטנקים נק"מ - "נושא קשר משוריין".

בשיחה אתו הוא הדגיש את שלושת הדברים שהיו נכונים לפני חמישים שנים ונכונים גם היום. הדברים שנראים גם לנו, למפקדים שלנו וגם למפקדו תא"ל אביגדור קהלני שהיה גם מח"ט ומפקד אוגדה, כדברים החשובים ביותר שצריכים להיות בדי.אנ.איי של כל קצין קשר גדודי:

א. רציפות שליטה ללא תנאי - המלחמה על הקשר.

ב. אומץ פיקודי ודוגמה אישית - מורשת פיקודית.

ג. מקצוענות ומקצועיות.

בתמונה: רס"ן בדימוס קובי שפיבק, האלוף שלמה ענבר והקשר"ר נתנאל כהן בטקס 70 שנה לחיל הקשר.

בנוסף, הוא ניסח את הדרכים המעשיות לממש זאת, על מנת להישאר ערוכים למלחמה בכל עת

1. כשירות האמצעים - יש לשמור על ציוד תקין כל הזמן. לדאוג שתמיד יהיה ציוד רזרבי.
  2. אחריות מרחיבה - לדעת "להרחיב כתפיים", כלומר לקחת אחריות גם על נושאים שלא בהכרח קשורים אליך. לדעת גם להנחיל הלאה את המחויבות ואת הדוגמה האישית.
  3. ניהול בקרה ושליטה - לוודא את תחומי האחריות שלך שוב ושוב, גם את מה שאתה בטוח שאתה יודע לעשות.
  4. כתיבת תוכנית מגירה - חלוקה מראש של אמצעים - בעזרת כך נוכל להימנע ממצבים בעייתיים בהמשך.
  5. ביזור משימות ועצמאות החיילים - לא לעשות הכל לבד. ללמד את האנשים שלך לעשות בעצמם, ורק לוודא אותם.
  6. חתירה לשיפור מתמיד - כל הזמן להסתכל מה חסר, מה אפשר לשנות ולשפר.
- אנו לומדים מכך על המורשת לדורות הבאים. בעזרת תובנות אלו ניתן להפיק לקחים ממקרי העבר ולהשתפר באירועים העתידיים.

רדיו תג"ם, ממשפחת VRC/PRC, (מק-44/48 מק-25) רשתות עיקריות מוצפנות עם טל-70. מפתוח תג"ם באמצעות שלט-רחוק.

בסיס אנטנה לאג-1729,
גא-6707, עם מתאם המקבל
פיקוד מהמק"ש בגליל בקריה

מקלט עזר VRC

מק"ש VRC ידני

מק-25 PRC - נישא

מק"ש VRC אוטומטי

בתמונה - מכשירי הקשר אשר היו בשימוש באותה התקופה.

התובנות אשר למדנו מתא"ל אביגדור קהלני, מג"ד 77 במלחמת יום הכיפורים:

1. התייחסותו לתפקוד הקשר במהלך קרב עמק הבכא:

קצין הקשר הגדודי קובי, סמל הקשר והמחלקה זכורים לתא"ל אביגדור קהלני לטוב כאנשי מקצוע מיומנים, בעלי מוטיבציה "בשמייים", היוו "כתובת", ועל כך ראויים כהגדרתו לכל שבח! התשבחות מגיעות לאלו שהשקיעו, רצו מטנק לטנק ועשו עבודתם "לעילא ולעילא".

עד היום, גם בחלוף 49 שנים מהמלחמה, קובי קצין הקשר ומחלקתו הם חלק מהקשר הטוב במשפחת הגדוד.

קצין הקשר ומחלקתו נערכו היטב מראש בימי ההיערכות לפני המלחמה, עברו מטנק לטנק, מראש בדקו שכל התדרים מיוצבים וטיפולו בכל האנטנות והציוד הנדרש.

תא"ל אביגדור קהלני מעיד כי לא זכורה לו אפילו בעיית קשר אחת בינו לבין פקודיו במהלך הקרב.

במהלך הקרבות ותוך כדי לחימה, אם אירעה פגיעה בטנק, הצוות נדרש לסגת לאחור כ-300 מטרים מעמדות האש ומחלקת הקשר נעה אליו על מנת לטפל, ולהחזירו לכשירות מהירה ככל הניתן.

2. ציפיותיו מקצין קשר גדודי:

המג"ד לא יכול להיכנס לפרטים הטכניים שקצין הקשר הגדודי צריך לעסוק בהם. שלב ההכנה למלחמה הוא השלב החשוב ביותר. מי שלא יערוך היטב עם מערכת קשר תקינה לפני מלחמה ישלם על כך במהלך הלחימה.

נדרש לזכור כי המעבר מצוער למפקד הוא דבר משמעותי ביותר, יש לשנות את "ההארד דיסק" כי מפקד ופקוד אלו מושגים מעולם אחר. פקוד מחכה להוראות ואילו מפקד כל היום מוטרד במשימותיו ובדרכים הלכה למעשה כיצד לבצע על הצד הטוב ביותר.

כמפקד מחלקה, ראיון אישי עם כל אחד ואחד מהחיילים היה הדבר הראשון שתא"ל אביגדור קהלני היה עושה בעצמו וממליץ למפקד חדש לבצע. יש להקדיש זמן לטובת היכרות אישית קרובה עם החייל, להכיר את הרקע ממנו בא, את תחום לימודיו ואת תחושותיו. הכרות אישית היא חלק ממנהיגות. אנשים אינם מכונות לדבריו. אי אפשר

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 23 מתוך 35

להניע אנשים אם המפקד לא מזהה אותם מרחוק מהעורף. זה לא הולך. צריך להגיע למצב בו המפקד והפקוד מסתכלים זה לזה בעיניים.

על מפקד המחלקה לשאוף להיות המקצוען ביותר במחלקה. לא ניתן לדבר עם חייל על תיקון מכשיר מסוים או פתיל כלשהו ולשכוח באותה העת את מספר הפתיל. מקצוענות זו היא חלק ממנהיגות.

על מפקד המחלקה ליטול את היוזמה לידי כל העת. לא להמתין לתקלות ולקריאות מצד חיילי הגדוד אלא לעבור מטנק לטנק, ליזום בדיקות ולאתר צרכים בקרב קציני וחיילי הגדוד, להכיר את בעיותיהם ולתת פתרונות. יש להקדים טיפול לבעיות עתידיות ולהתכונן ליום פקודה.

חובה ליזום מפגשי הדרכה ולימוד בקרב מפקדי וחיילי הגדוד על מנת לתת כלים כיצד לבצע תפעול בסיסי של תקלות במערכות הקשר, מכיוון שבעת לחימה לא ניתן להגיע מיידית לכל כלי ולכל חייל הנתקל בבעיית קשר. יש חשיבות ליצירת שפה מקצועית משותפת למניעת תקלות ברגעי מבחן. וכפי שסיכם זאת תא"ל אביגדור קהלני: "קשה באימונים וקל בקרב."

בעזרת עצות אלו אשר אנו לומדים מגיבור ישראל תא"ל אביגדור קהלני, ניתן בבירור להפיק לקחים למען הדורות הבאים של קציני הקשר בצבא ההגנה לישראל, ולהבטיח שליטה בכוחות בזירת הקרב בכל עת.

תא"ל בדימוס אביגדור קהלני במלחמת יום הכיפורים.

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

בלמ"ס-
עמוד 24 מתוך 35

פירוט נספחים וראיונות

1. דברים שנאמרו על תרומת הקשר"ג במלחמה:

תא"ל מיל' אביגדור קהלני, בעל עיטורי הגבורה והעוז

"גדוד עוז 77 לחם ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. הגדוד עמד בכל משימותיו בקרבות ההגנה ולאחר מכן בדרך לדמשק. קובי שפיבק שימש כקצין קשר של הגדוד והיה לחלק מהנוף היפה של לוחמי הגדוד. קובי סיפק לנו מענה לכל סוגיה באשר ליכולת שלנו לשלוט בכוחות תוך לחימה קשה. לקובי הייתה התושייה להאזין לרשתות הקשר וברגעים של חוסר תקשורת לקח לידי את החיבור בין הכוחות. ברגעים הקריטיים בקרב בעמק הבכא השכיל להעביר את כל הטנקים בגדוד תחת רשת גדודית וכך נתן למג"ד כלומר לי להניע את כל הטנקים לעמדות אש וכך להכריע את הקרב אולי הקשה ביותר שהיה לנו ושינה את פני המערכה. אני מודה לקובי על שידע לתת לכולנו לנצח.

בכבוד רב, אביגדור קהלני."

2. האלוף במיל' שלמה ענבר שהיה הקשר"ר במהלך המלחמה במסגרת טקס ציון

70 שנה לחיל קשר, שנערך בעמק הבכא, שבו לחם גדוד 77.

"...נמצא אתנו קהלני גיבור ישראל ונמצא אתנו קובי שפיבק שהוא גיבור, בן היתר, שהוא גיבור חיל הקשר במלחמת יום הכיפורים. אני רוצה לבוא ולומר לכם, שהייתה לי הזכות לחשוף את הדרגות של קובי בתחילת שירותי כקשר"ר. ולמטה היה הכל... לא ראו קרקע, היו טנקים שרופים, דלוקים, חתוכים. אבל כל טנק שלנו, אני חושב שקהלני שלח אותו, לחלץ את הצוות שהיה שם. אבל הוא ירד בסכנת חיים וחילץ את הצוותים. אבל, קצין קשר הוא קצין קשר. קצין קשר לא ישאיר ציוד בשטח. לא רק שלא משאירים פצועים, ציוד בשטח. נכנס אישית לתוך הטנקים והוציא נדמה לי את הכובעים האנטנות וכל האביזרים..."

3. תמלול ראיון עם סרן בדימוס אלי פולק:

"תפקידי היה סמל הקשר, משק הקשר של פלוגה ז אז במלחמה זה היה נקרא זיליה. למעשה הייתי אחד מן השורה, מה שמאפיין את הגדוד הזה זה שבשגרה הייתה לו משמעת מבצעית מאוד גבוהה, העברנו צמפים- צוות, מחלקה, פלוגה. אנחנו כאנשי סגל היינו עושים כל 3-4 חודשים אימוני צמ"פ לחברה שהגיעו מג'וליס, היינו בסיני. הגדוד תמיד עמד

במוכנות מבצעית מאוד גבוהה. מחלקת הקשר הייתה ברמה מאוד גבוהה, החיילים נדרשו לעמוד בסטנדרטים גבוהים של ניקיון, כשירות מבצעית וציוד תקין והכל לפי הספר ובהמון ביקורות של חיל הקשר. לאחר התיכון התגייסתי לחיל השריון. עברתי טירונות, קורס חיל קשר בסיסי וקורס משקי קשר בגדוד 77. בגדוד 77 הייתי עם אח שלי ובאיזשהו שלב רצו להעביר אחד מאיתנו אך סירבתי לעבור מאחר ואחי עמד להשתחרר. התנאים היו מאוד קשים לא כמו היום. היה לנו חוסר בציוד, שעות שינה.

המלחמה:

המעבר מהגדוד למלחמה היה רגיל, לא חשבנו הרבה, הלכנו אל הלא נודע. בהתחלה נחתו עלינו הפגזים הראשונים והמטוסים הראשונים צללו לעברנו. חשבנו שמדובר בתקרית אש ולא מעבר לזה. אף אחד לא ציפה למלחמה פשוט מיד עלינו על הכלים.

המלחמה פרצה ב-13:50. דבר אחד שנחרט לי זה שכמה שעות לפני המלחמה, ובסביבות 10:11 קיבלתי הנחייה להחליף את כל התדרים בפלוגה. אני גם החלפתי את סמל הקשר של הפלוגה השכנה, עליתי על 20 טנקים והחלפתי לכולם את התדרים. אז במקמ"שים היו 10 תדרים, הייתי צריך להחליף ולחבר מברג סטטר כזה קטן והיה צורך לעבור מטנק לטנק והטנקים פרוסים רחוק אחד מהשני, 100 מטר אחד מהשני ולקח לי כמה שעות. סיימתי את החלפת התדרים כחצי שעה לפני שהמטוסים נכנסו. התנועה לקו הגבול הייתה קשה מפני שפגזים נפלו קרוב אלינו אבל לא היה לחץ או פחד. הלילה הראשון היה קצת מפחיד אני אישית נכנסתי עם הפלוגה לאזור קוניטרה, המ"פ עם עוד כמה טנקים נכנסו פנימה ונתקלו בטנקים. הייתה הפגזה ארטילרית והמ"פ מנחם אלברט מפקד פלוגה ז' נפגע. הוא היה אחד מהנפגעים הראשונים, חטף רסיס בראש ונפצע קשה. זה היה מפחיד. הסמג"ד איתן קאולי תפס פיקוד על הפלוגה. הייתה לנו בעיית נחיתות בקרבות הלילה מכיוון שלהם היה אינפרא אדום- הם ראו אותנו ואנחנו לא ראינו אותם. הלילה הראשון היה מפחיד וגם לאחר מכן היו ימים קשים מאוד מפני שההפגזות היו קרובות מאוד. אני מתמקד בתפקיד שלי כאיש קשר- ומדגיש כי התפקיד שלי הוא לספק קשר, נקודה! אני צריך לדאוג לכך שכל הטנקים של הגדוד ובעיקר למ"פ יש קשר. מכיוון שבלי זה הוא סתם לוחם, הוא סתם טנק אם אין לו אפשרות לתקשר עם אחרים, לכוון אותם, להורות לפלוגות לשנות מיקום, לשנות כיוון ולהגדיל טווחים. אין לו דרך לתפקד כמפקד והתפקיד שלי הוא לדאוג שיהיה קשר בכל המובנים - מכשירים תקינים, פתילים, כובעי VRC, אנטנות. פתאום הבעיה העיקרית הייתה שחיקת ציוד, בכל ירי ובכל פליטת פגז הטנק היה מזדעזע, הטנק היה גם נפגע מרסיסים, אנטנות היו נחתכות והייתה בעיה לספק את האנטנות. הייתה

חווייה קשה להגיע לטנק כשעוד יוצא ממנו עשן, יש גופות או חלקי מתכת- ואתה צריך לעלות למעלה ולפרק ציוד קשר כדי לתת את הציוד התקין לטנק אחר, דבר זה יצר עומס רגשי כבד. בגדול התפקיד הוא זה. אנחנו בזמנו לא חשבנו על ערכים וכו'. קיטרנו אבל בזמן אמת עשינו מה שצריך לעשות בלי שיהיה צורך בחלוקת פקודות לכל דבר. אני יכול לציין באמת את קצין הקשר שהכין את המחלקה בצורה מקצועית, הקפיד איתנו על משמעת, על שמירת ציוד והיום אני יודע להעריך את זה. היום אני מעריך את מה הדברים שהתלוננתי עליהם אז- זה מה שעזר לנו לחסוך בחיי אדם וזה הוכיח את עצמו במלחמה.

אני לא הייתי אחראי על חיילים אני הייתי היחיד בפלוגה וכמו חובש פלוגתי, יש רק מש"ק קשר אחד בפלוגה. הלחימה מהצד שלי הייתה מפחידה, ואתה מתרגל מהר מאוד לפעול תחת אש. כשפגזים נופלים זה מאוד מפחיד וגם אם הפגיעה לא ישירה כל הזמן שומעים את הנתזים. כל המלחמה הייתי בנגמש M113 כשכולנו יודעים שטילים חודרים אותו. אנחנו תמיד היינו קצת אחרי הטנקים וגם הם תמיד חשופים. הפחד הכי גדול כשאתה מחוץ לטנק או לנגמש ופתאום נופלים פגזים, אתה לא יודע איפה זה יפול. הכי מפחיד זה הקטיושות ששורקות. הרגע הכי קשה היה שפלוגת הסיור של החטיבה נפגעה ליד צומת אל רום, (קראו להם אנקור בקשר) 4 הליקופטרים חצו מעל הראש שלנו ממזרח למערב ונחתו בעורף שלנו, אני אישית ישבתי על הקשר לא רק של הפלוגה אלא גם של הגדוד והחטיבה, אני הבנתי שהם נחתו מאחורינו והבנתי גם שאנחנו מנותקים מה שלא כל אנשי הפלוגה הבינו את המשמעות. אבל אין זמן לפעול, יש פגזים. צריך לשרוד וגם לתת את השירות שצריך כחייל. בגדול בניגוד למה שקובי ידע אני לא הרגשתי ייאוש לא הייתה לנו הפריבילגיה, לא היה לנו הזמן וגם לא ידענו את כל מה שאנחנו יודעים היום. מידי פעם שמענו ידיעות שגם המצרים תוקפים אך לא ידענו כמה המצב חמור, אך ידענו שיש נפגעים.

גם בפריצה לתוך סוריה חטפנו אש מאוד קשה, אני אישית השתתפתי כמו כל החיילים, ירינו מידי פעם כשהיה צריך. אבל בוא נאמר ככה- לא הרגשנו שאנחנו עושים משהו חריג עשינו בדיוק מה שידענו ומה שלמדנו. לא השתמשנו במילים כמו מורשת... לא חשבנו בכלל שזה ייזכר בצורה חריגה כזאת אחרי זה הבנו את התוצאות כשראו את המקבצים של הטנקים השרופים בעמק הבכא ואז הבנו את גודל האירוע אבל לא היה לנו זמן לחגוג פשוט פרצנו לתוך סוריה ליד הכפר בוקעתא לכיוון חאן ארנבה. בגדול לא היה זמן לחזור לשגרה מפני שמיד התחילו עם מעין תקופת התשה היו חדירות ולנו כאנשי קשר היה מאוד קשה, היה קור אימים, בוץ, מים. לגבי הקשר הקווי- היינו צריכים לפרוס קווי טלפון שנקרעו על ידי הטנקים ועברו עליהם וכל פעם היינו צריכים לסלול מחדש והיינו צריכים לתקן את

הח' 10. היינו אנשי מקצוע אשר דואגים שלכולם יהיה קשר, לא תיקנו מכשירים מכיוון שזה לא הדרג שלנו.

אני יוצא לקורס קצינים כשהיינו במובלעת אבל לא סיימתי את השלב הראשון בבה"ד 1 כיוון שחליתי. את קורס הקצינים סיימתי במילואים. אנקדוטה קטנה- אני לימים אחרי המלחמה כשהבנתי שאני חסר שקט היום קוראים לזה פוסט טראומה יצאתי למשימות אבטחה שהוצעו לי ובין היתר הסתובבתי שנה על אונייה בכל מיני מקומות בעולם, מינו קציני ביטחון על כל האוניות שם של ישראל או אפילו אוניות חכורות עם דגלים זרים ואני הייתי באונייה ובאחת מההפלגות שלי לפורטו ריקו מישוהו במסעדה מסתכל עליי ואומר לי "אני מכיר אותך" ואנחנו מבינים ששנינו ישראלים, הוא מהצפון ואני מהדרום, הוא מחי"ר ואני משריון, הדרכים לא מצטלבות! מדברים... ופתאום הוא קופץ עליי: "אני יודע מי אתה! אתה חילצת אותי ליד אלרום מתוך התעלה". ואז נזכרתי בזחל"ם שנתקע עם זחל אחד באוויר בתוך תעלה. אנחנו שקיבלנו התראה להתפזר מיד מפני הפגזה וכל אחד במקרה כזה בורח ממכילי הסולר והתחמושת מפני שדבר כזה שמתפוצץ הורג עוד עשרות אנשים. כולם ברחו והזחל"ם המסכן הזה בא לעלות מהשדה לכביש, נתקע בתעלה לא לכאן ולא לכאן כמו צב שוכב על הגב. אנחנו היינו היחידים שעצרנו לו. הורדנו כבל ומשכנו אותו החוצה ואני ירדתי מהכלי וראו אותי ואני לא ראיתי אותו אבל הוא זיהה אותי ושנה וחצי אחר כך הוא עדיין מזהה אותי בפורטו ריקו. מדהים.

• הנגמ"ש שלך היה נגמ"ש קשר? מי פיקד על הנגמ"ש הזה?

זה היה מעין נגמ"ש סיוע לטנקים הלוחמים. מדי פעם הבאנו להם תחמושת, לפעמים מים, ציוד וציוד קשר. אז לכל פלוגה היה נגמ"ש כזה. בגדול אנחנו היינו צמודים לטנקים ונתנו להם את הסיוע הטכני.

• אחרי המלחמה היה משהו שהיית עושה אחרת ?

במקרה שלנו ההיערכות הייתה מצוינת בגלל שהיינו כל כך מסודרים בסיני עלינו עם חלק משמעותי מהציוד אבל לא עם כולו. קיבלנו במחנה פילון את הטנקים והיה קצת בלגן וגם חוסרים.

הפקת הלקחים שלי, שלנו היא ההתארגנות הייתה סופר נכונה. כל אחד עשה מה שהוא צריך בתחום שלו".

4. תמלול ראיון עם רס"ן בדימוס קובי שפיבק:

- באילו קשיים מיוחדים נתקלת וכיצד התגברת עליהם? אם ניתן להתייחס לתקופות שגרה מבצעית ולקרב עמק הבכא בפרט.

"בואו נתחיל קצת אחורה שזה עוד לפני הקרב במידה רבה במלחמה אתה פועל די על אוטומט אין לך די זמן לחשוב או להתארגן ואיך אומרים מה שבישלת זה מה שאתה אוכל במלחמה. מבחינת שגרה ופה אני הולך ממש להתחלה אז לגבי לבוא לגדוד שריון זאת אומרת לאיפה שאנחנו נמצאנו כי זה היה ככה בצורה ציורית במילה פשוטה חור על הדרך בין רפידים לטסה, זה בערך במרכז סיני באזור צפון מערב מישו שם הלך עצר באמצע הדרך סימן איזה מאה מטר מהכביש 500 על 500 וזה היה הגדוד. התנאים שם היו קשים, גרנו שם באוהלים והקצינים בפריקסט. השירותים היו בור באדמה במרחק 100 150 מטר. ברור שאין מזגנים והנושא הכי חמור שהמרכזייה הייתה במעין מבנה מפת תתארו לכם 45 50 מעלות ואתם נמצאים במבנה פח.

- מה זה מרכזיה?

בעבר לפני 50 שנה, מה שאז היה זה טל 8, טל 312 שהיו לו אנשים וכל הניתוב שיחות בין המג"ד לפלוגות והאנשים בין עצמם זה היה דרך מרכזיה ידנית שישב מרכזן שלי והוא זה שניתב את השיחות. לא היה טלפון כמו שאתם מכירים היום. אז אתה היית מצלצל המרכזן שואל אותך למי והוא היה מחבר אותך.

כמו שאמרתי אני סיימתי את הקורס קצינים כחניך מצטיין ולהגיע לגדוד 77 זה היה הפרס הגדול להגיע ופתאום כשאני רואה לאן הגעתי תאר לעצמך איזו תחושה זו הייתה. עוד קושי מאוד משמעותי זה המשמעת של שריון שהיום אני לא יודע עד כמה עם קהלני זה היה הרבה יותר טוב אבל לפני זה שבאתי המג"ד זה היה משהו כמו אלוהים לפעמים יותר הייתה משמעת ברזל שאנשים פחדו כל דבר לעשות והאווירה כלפי מעלה הייתה לא פשוטה ולכן בגדול שאתה בא לעולם חדש לא מוכר עם תנאים מאוד קשים המון דרישות זאת אומרת בסה"כ כשאתה בסיני מעבר לכל הבעיות שיש לגדוד שריון אז יש גם את העניין של המזג אוויר חום ביום וקור בלילה היו גם סופות חול והיו ביות של לשמור על הציוד וכל מה שמסביב שזו הייתה בעיה מאוד מורכבת היה צריך לעשות עם ניילונים לפעמים תוך כדי היו צריכים לעשות עוד עבודה ודברים מהסוג הזה. כך שבסה"כ זה רצף גדול של

קשיים שאתה נתקל בהם כל הזמן שאתה צריך להתמודד עם הדברים האלה הדרך להתמודד הייתה פשוט לפעול ליפול ולקום זאת אומרת הגישה הייתה לא ליפול אלא לקום מהר והיו לא מעט נפילות חלק הגדול היה לא באחריותי ולא באשמתי אם אני אתן סתם דוגמה באחת הסיטואציות אז המג"ד קורא לי לבוא אליו כי יש לו ניתוקים בשטח בקשר אני בא ואני מגלה שמה שיש שם זה שהמצברים בגיף לא היו מחוברים כמו שצריך וזו בעצם תקלה חימושית.

אז קודם כל לפני שמטפלים בזה אתה נשאר שבת ושם זה לא שאתה יוצא שבת כן שבת לא לפעמים זה פעם בשלושה שבועות או משהו כזה אז קודם כל זה מתחיל עם המשמעת ואז אחרי זה תפתור את הבעיה אז אם אני אסתכל קונקרטי לסיפור הזה אז מה שעשיתי זה שהייתי בקשר כל פעם עם פקידת המג"ד וכל פעם שהמג"ד היה יוצא אחד הקשרים היה הולך לפגוש את החימוש וזה היה הנוהל הקבוע. אני מספר את הדברים האלה כי אני לא יודע כמה היום מקובל הדברים האלה אבל אתה גם בתנאים קשים, גם משמעת קשה גם מפילים עליך דברים שאפילו לא תלויים בך אם אני אתן עוד איזה דוגמא עם בעיה חימושית אחת הבעיות הקלאסיות בשריון אני לא יודע אם זה עדיין קיים היום זה היה שהיו מתניעים את הטנק כאשר מכשיר קשר דולק היה צריך קודם לכבות כי אחרת הסטארטר של ההתנעה היה שורף את המכשירים וזו הייתה בעיה לא פשוטה שהיית צריך להתמודד איתה שככה הלכו מכשירי קשר. אתה צריך הרבה אורך רוח הרבה מוטיבציה הרבה רצון טוב הרבה ערכים הרבה אכפתיות כדי להתמודד ולא רק להתמודד אלא לעשות את העבודה כמו שצריך וברמה גבוהה.

- תוכל לספר על העבודה שלך כקצין קשר? מי היו החיילים שלך כמה הם היו, מהי הגדרת התפקיד שלך ומה הייתם עושים בשגרה?

באופן עקרוני היה לי בין 22 ל 25 וזה נע והשתנה והיו את המשקי קשר שנמצאו בפלוגות היו את הטכנאים שטיפלו בציוד היו את האנשים של המרכזייה ועוד כל מיני אנשים היה את המפ"ט ועוד עוזר שניים שהחזיקו את המחסן קשר וזה פחות או יותר הצוות והייתה גם כן תחלופה שהיו יוצאים.

הגדרת תפקיד: קודם כל תפקיד של קצין קשר הוא פשוט מאוד אתה צריך לדאוג כל הזמן שיש קשר לכולם זו ההגדרה הכי פשוטה וברורה לכולם. עכשיו להגיד את זה מאוד קל אבל לעשות את זה לא היה כל כך פשוט ובמסגרת השאתי זה הרבה מאוד דברים שאתה צריך לעשות אם זה בעיות תחזוקה או דברים כאלה שהיה מצד

אחד אם זה כשיש תרגילים לעשות את התכנון לדאוג לקשר לדאוג שיהיה את כל ההק"שים למיניהם. היית צריך לדאוג שכולם ידעו מה ואיך. ואחד הדברים הכי חשובים שעשינו זה היה כל הזמן לדאוג שכל הזמן הכל בסדר כל היום בודקים ובודקים אם זה לפני התרגילים אחרי התרגילים אם זה אחרי זה להסיק מסקנות זה צד אחד הדבר הנוסף הוא שאתה קצין מטה בגדוד, בגדוד שריון יש מצד אחד את המטה זה 4 מ"פ + יש מ"פ מפקדה זה החמישי ובנוסף יש את הקמב"צ, קמ"ן שלישות חימוש וקשר שזה פחות או יותר המטה ואז גם חלק גדול היה ישיבות לילות בדרך כלל שהרבה פעמים ב00:00:23 היה מתחיל איזה ישיבה ועוד יותר מזה כיוון שרצו לגבש אותנו אז הרבה פעמים בשעה 1 היו אומרים ללכת להביא את המסרטה להקרין סרטים לעשות לנו לגיבוש ולפעמים היית נשאר עד איזה 2 ושוב כקוריוז הרבה פעמים היינו מתחילים את הסרט כולם היו נרדמים סביבות 3 4 כשאני הייתי מתעורר ושומע את הסרט ממשיך הייתי לוקח את המסרטה והולך אבל אני אומר כי בסה"כ עבדו הרבה מאוד שעות יחסית מהבוקר מוקדם ועד ללילה. זוהי שגרה.

• למי היית כפוף בשגרה?

קצין קשר בגדוד בעצם כפוף ל 3 אנשים. הוא כפוף מבחינה פיקודית למג"ד סמג"ד. הרבה פעמים זה סמג"ד כי הרבה דברים הם יותר לוגי ומהסוג הזה. מבחינה מקצועית הוא כפוף לקשר"ח ומבחינה מנהלתית אתה גם קצין בפלוגת המפקדה ואז גם מבחינת תורנויות ועוד דברים מהסוג הזה אתה גם כפוף למפ"ס. בשורה התחתונה עם כל מה שאמרתי על הכפיפויות אתה די עצמאי בשטח כי אין שם אף אחד שיודע בדיוק מה אתה צריך לעשות איך לעשות וכולי אין לך יותר על מי לסמוך. במידה רבה זה אתה בעצמך בהתאם ליוזמה לחינוך המקצועיות וזנק חשובה להעביר גם במורשת שמה שאתה לא תבוא עם הכלים וכ"ו אנשים יבואו אליך עם דרישות ולא עם עצות ועזרה ואתה זה שבעצם צריך למצוא את כל הפתרונות וכמו שאמרתי לדאוג שהכל יעבוד.

• בעת מלחמה מה היה המיקום שלך? למי היית כפוף?

אז ככה במזמן המלחמה, קודם כל מלחמה זה בלגן זה לא איזשהו מצב שיש לך פלוגות בטח ובטח אם זה קציני מטה שזה לא המבנה המסודר. אם אני אתן סתם דוגמה כשאנחנו התחלנו את המלחמה בשישה באוקטובר זה היה בשעה 14 עברו

מעלינו מטוסים כמעט כמה עשרות מטרים ראינו את הטייסים והכל וקודם כל מתפזרים בשטח וכל אחד הולך. פה בשלבים האלה אנשים התחילו להתפזר ברמה של הפלוגות המבצעיות אז ניתנו פקודות והכל אבל לי אף אחד לא אמר מה לעשות אני בעיקרון השתדלתי להיות בקרבת הכוחות כדי לפתור בעיות אן וכאשר יש בגדול כמובן היה משק קשר לכל פלוגה שאמור בעצם לתת את הפתרון המידי אבל ברמה הגדודית ומעבר אז זה היה התפקיד שלי אני השתדלתי להיות קרוב למג"ד או הסמג"ד שוב הם גם התפצלו ביניהם ואני עברתי ביניהם אבל בעיקרון אני השתדלתי להיות די קרוב למטה הגדוד.

- תוכל לספר על העלייה מסיני לרמת הגולן? על מעמל על בעצם איך עוברים באופן הרצוי ואיך זה קרה בפועל? :

הסיפור שלנו זה היה בראש השנה עד היום אני זוכר את זה טוב שאני חוזר מהים לקראת הצהריים מבסוט שקיבלתי חופשה ואז אמא שלי מתקשרת ואומרת שבאים לקחת אותי עוד איזה חצי שעה לגדוד ואז הסמג"ד מגיע עם עוד איזה 2 קצינים ועלינו לרמה בערב ראש השנה אנחנו מגיעים שם וקיבלנו את הציווד של גדוד 39 של חטיבה 188 גדוד 39 זה היה גדוד המילואים של החטיבה, ואנחנו בעצם קיבלנו את הציווד והזיוודים שלו. בעיניי זו הייתה אכזבה ממש גדולה כי בסופו של דבר היה לי מחסן יוצא מגדר הרגיל. היה לי גם הרבה ציווד רזרבה מקשר"גים קודמים ממלחמת ההתשה והכל היה לי שם איזשהו קרון עם הרבה ציוודים. פה אתה בא ערום מתחיל מההתחלה ויותר מזה מבחינת התפקיד אני הייתי אמור לקבל נגמש נגמ"ש במג"ד נוסע בטנק והקצין קשר עם הנגמ"ש מג"ד שבעצם אמור להיות גם רזרבה אם קורה משהו לטנק וגם מוצב שליטה יותר רחב כי יש בו יותר מכשירי קשר וכל מה שמסביב אז כשהאתי לא היה הנגמש שם ומה שהיה זה נ"נ שהצטרפנו לשים כמה מ"טים ומכשירים ועם זה התחלנו את הימים הראשונים. עכשיו ה-10 ימים שהגענו קודם זה היה באיזשהו מקום איזשהו יתרון גם כי יצאנו לאיזה שורה של סיורים בשטח הרמה לראות מקומות שולטים גם בעיות קשר ודברים מהסוג הזה כדי להתכונן אבל אני מדגיש קום כל היה לי רק 10 12 מהמחלקה הרבה מהציווד לא היה והיה צריך לעשות כל מיני תרגילים כדי להשלים אותם ולהיות בזיווד סביר ומוכן למלחמה.

- במהלך הקרבות הגדוד שלך שיתף פעולה עם עוד כוחות ספיחים כמו שאתה הגדרת שפשוט הצטרפו אליכם במהלך הקרבות. איך אתה כקצין קשר יוצר

איתם את התקשורת? איך אתה מצליח לפקד על כל העניין הזה שכוחות מצטרפים אליכם?

בוא נחלק את הדברים ל-2 קודם כל החלק הקל שהיו מגידים מאיזה מסגרות אורגניות, פלוגה מחלקה או משהו כזה בדרך כלל זה היה הנושא של תיאום הק"שים, מתאמים תדרים ואת הדברים האלה ואומרים יחד איתם שוב זה לא היה יותר מידי אבל היה את הגברים האלה הרבה פעמים זה היה פשוט מתוך עלייה פיזית שאתה בא אליהם פיזית ואתה מעביר להם בודקים ואתה רואה שהכל בסדר. הבעיה המורכבת יותר ושכיחה ומה שהיה נקרא גדוד או חלק גדול מהטנקים זה לא היה טנקים אורגנים למה אני מתכוון תוך כדי הלחימה טנקים נפגעים היו לא מעט כאלה פגיעה יכולה להיות או מפגז או מפקד שנהרג או אפילו שפרס זחל או דברים מהסוג הזה שצריך להשמיש אותו חימושית אני יחד עם הקצין חימוש לפות בחלק הראשון בימים הראשונים של הלחימה שבת ראשון וגם שני היה להביא עוד טנקים לגדוד מה שעשינו היה שקצין החימוש דאג לפתור את הבעיות החימושיות ואני דאגתי להביא אנשים, הגיעו כל מיני אנשים מהארץ, מתנדבים או מחוץ לארץ שרצו להצטרף למלחמה ואני זה שארגנתי אותם. והייתי גם מעין חצי איש כוח אדם שדואג לצוות או להכין טנקים והיה צריך להסביר להם הכל ולתת להם את ההק"שים וגם לבדוק לאיזה פלוגה או כוח לשייך אותם.

• תוכל לספר על הקשר שהיה לך עם תא"ל אביגדור קהלני מפקד הגדוד?

"סך הכל היה איתו קשר טוב. הוא היה בן אדם, וזה אולי הדבר העיקרי שאני יכול להגיד לזכותו. גם המשמעת שקודם הייתה יותר קשה אז פה הייתה קצת יותר קלה ואז היה גם יותר קל מבחינת מוטיבציה וכל מה שמסביב. קהלני היה אז וגם היום בעיניי דמות מופת. הייתה לו אישיות יוצאת מגדר הרגיל בזה שהיה וגם ניהל את המלחמה באופן רגוע ושקול. אם אני אתן דוגמה אחת פשוטה, אנשים היו בוכים וצועקים הצילו וכל הדברים האלה - הוא תמיד היה מרגיע כאן 10 רות בסדר הבנתי תעשה זה וזה כך וכך."

• מבחינה מקצועיות הרגשת שהוא נתן לך גב?

"כן בסה"כ הוא היה בסדר גמור ואיפה שהיה צריך הוא עזר לי בדברים האלה.

• תוכל לפרט על סוללת התותחנים שליוותה את הגדוד ועל קצין הקשר שלה?

פה אין הרבה מה להגיד מהטעם הפשוט שלנו לא היה קשר ישיר עם התותחנים אלא היה לנו קש"א. היו לנו בעצם 2 הראשון היה אבינועם שנהרג במהלך המלחמה, הטנק שלו חטף פגז ואחרי זה הגיע יהודה גפן שהחליף אותו וכל התקשורת נעשתה דרך הקש"א. לא היה קשר ישיר בין הגדוד לתותחנים. הם היו ישות עצמאית שהיו איפשהו שמה עד היום אני לא יודע איפה הם ישבו בדיוק וכשהמג"ד היה צריך איזשהו סיוע כזה או אחר הוא היה תמיד פונה לקש"א שהוא זה שדאג והם אגב דאגו או ניסו לדאוג שיהיה סיוע אוויר אבל לצערי זה כמעט לא היה מסתייע כי לא היו בכלל מטוסים.

- תוכל לשתף בהרגשות שלך לאורך הקרבות בנקודות זמן שונות מבחינת ביטחון עצמי? עצב, שמחה, פחד, מסוגלות, אובדן רעים לנשק?

אז קודם כל השאלה היא מעניינת מהטעם הפשוט שאני עד היום אני יכול להגיד שבזמן המלחמה לי לפחות היו לא מעט רגעים קשים אפילו קשים מאוד אבל הדבר העיקרי להדחיק את הדברים אתה בנסיבות שאתה יודע מה קורה. אתה רואה את הכל אבל אם תנסה להיות יותר מדי מחובר לרגש או לשכל אז תהיה לך בעיה ואני אמחיש את הדברים בצורה הכי פשוט בקטעים שסיפרתי במפגש הקודם כל פעם שהסמג"ד היה מנדב אותי לחלץ צוות אחר של טנק וכשאתה נוסע אתה נוסע ערום בשטח חשוף מסביבך יש אפילו מאות טנקים שהיו שם יורים ולשמחתי שוב הזמן הם התנגחו עם הטנקים שלנו אז לא היה מישהו שרמה לשים שן איזה פגז אליי למרות שהיה כמה פעמים שיריו אליי עכשיו תוסיף לזה את הנושא של ארטילריה שבאה אז אתה קודם כל רואה מה שיש עכשיו כשנופל פגז ארטילרי ואני עד היום זוכר נופל לידי ונכנס לך חול אז אתה רואה את זה רואים מטוס זורק במרחק של כמה עשרות מטרים איזה פצצה של איזה 200 קילו משהו כזה כל הנגמש רועד אז אתה גם מרגיש את זה עכשיו אם אתה בא ומסתכל גם מבחינת ריח של עשן ולפעמים גם לא עלינו של אנשים שנהרגו מהלחמה זה היה הסורים בעיקר כי את שלנו תמיד לקחנו אחורה אז אתה בסיטואציה שמה שנקרא בלתי אפשרית כמעט אם אתה לא מה שנקרא בטיל שיוט ממוקד לאן שאתה צריך להגיע וכל מה שקורה אתה מדחיק וגם מה שלא אמרתי נוסף איזה 2 דברים גם שמעתי לעת יורים עלייך או מהקומנדו חיילים סורים שירדו מהטנקים ואם תוסיף לכל הסיפור הנהג שלי שהיה בטוח רציני וטוב היה נרדם תוך כדי הנסיעה והיה גם צריך להשגיח עליו כי כמה פעמים כמעט ועפתי מהנגמש אז בכל הסיטואציה אתה נמצא עם אדרנלין ברמות מטורפות ואתה מרוכז בשברירי שנייה ואין לך זמן לא לרגשות או מחשבות ודברים כאלה. עכשיו גם באתנחתות המילה העיקרית שהייתי אומר זה מדחיקים הסיפור של הלומי קרב וכל הדברים האלה אני בסך הכל יצאתי

בית הספר הארצי לתקשוב
ענף מפקדים
השלמה קרבית 004

-בלמ"ס-
עמוד 34 מתוך 35

טוב לשמחתי בל אלה סיטואציות מאוד לא פשוטות כי אם תפעל בשכל והיגיון ודברים מהסוג הזה. בסיטואציה הזאת הדבר העיקרי זו מחויבות חד משמעית חד ערכית למשימה בלי רגשות ובלי יותר מידי לחשוב על הדברים וכל הדבר זה. זה בעצם ערכים ומוטיבציה וכמובן מקצועיות והרצון לנצח.

ב7 באוקטובר כשהורידו אותנו מרמת הגולן- כל מי שלא היה כוח לוחם ירדנו למטה והעבירו אותנו לצד השני של גשר בנות יעקב, אשר הכינו אותנו לפיצוץ. אנשים אמרו שהלכה לנו המדינה וכשאתה בתחושה שאם אתה לא מנצח ועושה כל מה שאתה יכול לא משנה מה אז אתה עושה דברים מטורפים כי אחרת אין לך מדינה ונלך כולנו.

'טנק צנטוריון שוט קל א'

בטנק הצנטוריון הבריטי אשר נקלט בצה"ל בכמות גדולה לפני מלחמת ששת הימים ולאחריה, הוחקנו על ידי צה"ל מטע דיזל ומומסרת הילוכים חדישים כדוגמאת אלה שבטנקי הפטון האמריקאים. מערכת זו הוסיפה כוח ואמינות רבה למערכת הטנק. טנקים מוסבים אלה נטלו חלק רב ביותר בגזרות סיני וירמת הגולן במהלך מלחמת יום הכיפורים ואף השתתפו במלחמת "שלום הגליל".

105 מ"מ

54 טון

4

750

72

2 X 0.3

תמונה של טנק צנטוריון אשר השתמשו בו במהלך הלחימה.

מקורות

- (1) תמונת מפה קרב הבלמה- ויקיפדיה.
- (2) סדקים ביסודות - לקחים ממלחמת יום הכיפורים.
- (3) יום הכיפורים ויקיפדיה.
- (4) חוברת מאתר חיל הקשר והתקשוב.
- (5) 2 מלחמות תקשוב 1.
- (6) מחדל הידע- האם הפקנו לקחים?
- (7) כתבה על שלמה ענבר.
- (8) הספר 100 שנות קשר.
- (9) הספר יאנוש.
- (10) אתר העמותה להנצחת חללי חיל הקשר והתקשוב.
- (11) הקלטות הקשר ממלחמת יום הכיפורים.
- (12) ראיונות עם תא"ל במיל' אביגדור קהלני, רס"ן בדימוס קובי שפיבק וסרן בדימוס אלי פולק.
- (13) דברים שאמר על פעילותו של קובי שפיבק במלחמה, האלוף מיל' שלמה ענבר שהיה הקשר"ר בזמן המלחמה - <https://bit.ly/KobyExample>
- (14) הרצאה של קובי שפיבק על תפקידו במלחמה שניתנה לקשר"ר יריב ניר ולסגל הקרבי הבכיר של חיל קשר - <https://bit.ly/KobyStory>
- (15) סרט של תא"ל אביגדור קהלני המתאר את פעילות גדוד 77 במלחמה, ראו כאן <https://youtu.be/10aDe-wejRQ> -
- (16) מפגש לוחמי הגדוד שנערך ב-16.6.21 בעמק הבכא לחגוג יום הולדת 77 לאביגדור קהלני. ראו כאן - <https://youtu.be/9XPIhMozU4E>
- (17) ניתן לקרוא את סיפור המלחמה של קובי שפיבק בספר '100 שנות הקשר - אנשים פועלים ותרומתם' - חלק א' עמודים 391-397. באופן מיוחד כדאי להביא כמורשת, את דברי האלוף בריק, שמובאים בהמשך דבריו של קובי, ומדגישים את חשיבות הקשר להתנהלות הצבא.